

BARBARA HAVERKAMP

WIJN ROUTES

NEDERLAND & BELGIË

ONTDEK DE MOOISTE WIJNSTREKEN
VAN DE LAGE LANDEN

WIJN ROUTES

NEDERLAND & BELGIË

ONTDEK DE MOOISTE WIJNSTREKEN
VAN DE LAGE LANDEN

BARBARA HAVERKAMP

KOSM•S

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

© MARIJN DE WIJIS

VOORWOORD

BIJZONDERE WIJNRUTES ONTDEKKEN

Als er één ding is dat steevast terugkeert tijdens al mijn vakanties, dan is het wel wijnhuizen en wijngaarden bezoeken. Het ontdekken van de meest bijzondere, onbekende plekken, de bevolgen wijnmakers die je ontmoet, de wijn die rijkelijk vloeit en de dozen vol wijn die je mee terugneemt van een mooie reis. Dat je dicht bij huis dezelfde beleving kunt krijgen, wist ik tot een tijdje terug niet. Wel dat er Nederlandse en Belgische wijngaarden waren natuurlijk, dat kan ook niet anders als je al jaren werkzaam bent in de wijnwereld. Maar op dit niveau én met zoveel leuke activiteiten, dat overtreft mijn verwachtingen. Eén ding is duidelijk: wijn uit de Lage Landen zit in de lift. Je kunt er niet meer omheen!

Lokale producten en duurzaamheid, het speelt niet alleen een steeds grotere rol in de keuken, maar ook de sommelier schenkt er aandacht aan op de wijnkaart. Lokale wijnen krijgen een ereplekje en worden vol trots in wijnarrangementen geschonken. Gasten zijn nieuwsgierig en

© JOEY VAN DONGEN

© MARIJN DE WIJIS

vaak positief verrast over de goede kwaliteit. Het valt op: er is veel aandacht voor en zo wordt de weg naar de wijnhuizen steeds vaker gevonden. Ook bij (internationale) wijnkeuringen gooien de wijnen hoge ogen.

Toen op vakantie gaan naar het buitenland wat minder vanzelfsprekend werd door alle beperkingen rondom het coronavirus ben ik tijdens een staycation in het oosten van het land op zoek gegaan naar de leukste lokale wijngaarden. Zo reden we op de bonnefooi naar Wijngaard Hof van Twente waar we met behulp van een tablet rondgeleid werden en op het terras eindigden om de wijnen te proeven. Het jaar ervoor bezocht ik al het wijnfeest van de Kleine Schorre in Zeeland, hier beleef je een heerlijke festivalsfeer met ontzettend goede wijn.

Overtuigd om vaker op ontdekkingstocht te gaan in eigen land én buurland lanceerde ik met mijn team ook lokale wijngaarden op ons wijnplatform Grapefinds (zie www.grapefinds.nl). Hier vind je de leukste plekken met goede wijn in de segmenten wijnbars, restaurants, wijnwinkels en nu dus ook wijngaarden. Toen ik vervolgens benaderd werd door Kosmos Uitgevers om te praten over een boek vol wijnroutes, hoefde ik geen twee keer na te denken. Met dit boek hoop ik je te inspireren om wijnhuizen dicht bij of juist iets verder van huis te gaan ontdekken.

In 2021 bezocht ik ontzettend veel wijndomeinen in Nederland en in België (Vlaanderen), en ik kan alleen maar zeggen: ga! Je zult er geen spijt van krijgen. Deel vooral jouw eigen lokale wijnroutes of ervaringen met de hashtag #wijnroutes en tag me op Instagram via @de_wijnwijven of @grapefinds.

Veel proef- en ontdekplezier!

Barbara Haverkamp

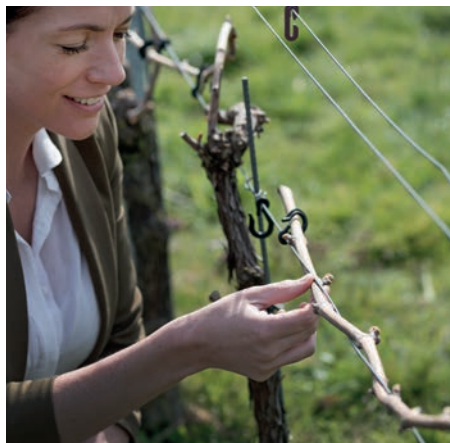
de WijnWijven **Grapefinds**

WIJNBOW IN DE LAGE LANDEN EN HERKOMSTBENAMINGEN

NEDERLANDSE EN BELGISCHE WIJNBOW IS BOOMING

Wijn uit de Lage Landen zit in de lift, ik noemde het al eerder. Niet alleen is de kwaliteit flink gestegen, maar ook de kwantiteit. Zowel de Nederlandse als Belgische wijnbouw heeft een flinke groei doorgemaakt. Als we kijken naar topjaar 2018 werd er in Nederland bijna één miljoen liter wijn geproduceerd en in België zelfs bijna twee miljoen liter. Het jaar erop was duidelijk een minder goed jaar, voor beide landen. Dit is vooral te wijten aan het weer: een groot deel van de wijngaarden heeft flinke last gehad van de vorst eind april en de zonnebrand en hagelbuien in de zomer. Ook 2020 blijkt over het gehele jaar genomen niet het allerbeste jaar te zijn geweest. Als wijnmaker

ben je nou eenmaal erg afhankelijk van de klimatologische omstandigheden. De ene keer werkt het in je voordeel en de andere keer in je nadeel.

Ondanks de sterke groei van de afgelopen jaren vormt de wijnproductie van beide landen vergeleken met de bekende wijnproducerende landen zoals Frankrijk of Italië slechts een bescheiden percentage. Ook als je het vergelijkt met de binnenlandse consumptie is het percentage lokale wijn erg klein (kleiner dan één procent). Werk aan de winkel dus om iedereen eens kennis te laten maken met wijn uit eigen land.

WETTELIJK BESCHERMDE HERKOMSTBENAMINGEN: BOB OF BGA

Net als in andere landen kan wijn ook in Nederland en België beschermd worden met de BOB: beschermde oorsprongsbenaming of de BGA: beschermde geografische aanduiding. Maar waar hebben we het dan precies over? Dit zijn keurmerken ingevoerd door de Europese Commissie

Niet alleen de kwaliteit is flink gestegen, maar ook de kwantiteit.

ter bescherming van streekproducten. Het verband tussen de wijn en zijn geografische oorsprong is bij een BOB in principe groter dan bij een BGA. Zo moeten bij een BOB alle druiven waarvan de wijn gemaakt is afkomstig zijn uit dat geografische gebied, bij een BGA hoeft slechts 85 procent van de gebruikte druiven uit het gebied afkomstig zijn. BOB is te vergelijken met het Franse keurmerk AOP (Appellation d'Origine Protégée) en BGA kun je vergelijken met IGP (Indication Géographique Protégée). Wanneer je als wijnmaker wilt dat jouw wijnen onder een BOB of BGA vallen, zul je een aanvraag in moeten dienen bij de adviescommissie wijn van het RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Na het indienen van de

aanvraag ondergaan de wijnen altijd eerst een analyse en worden ze uitgebreid getest op smaak en kwaliteit. Voor iedere BOB is er een lijst met toegestane druivenrassen, specifieke bodemvereisten en smaakprofielen van de wijnen. Maar er zijn nog meer voorwaarden aan verbonden: zoals maximale opbrengst per hectare, hoe en in welke mate het alcoholpercentage mag worden verhoogd, hoeveel restdruivesuiker een wijn mag bevatten, op welke manier ontzuring mag worden toegepast en ga zo maar door. Deze regels zijn per BOB verschillend. Voor iedere BGA geldt er ook een verplichte jaarlijkse controle, analyse van de wijnen en zijn er nog voorwaarden zoals een maximum opbrengst per hectare en toegestane druivenrassen. De eisen voor toelating tot een BOB zijn veel zwaarder en specifieker dan bij een BGA. Zo omvat een productdossier voor een BOB vaak wel zestien pagina's of meer, bij een BGA is dit slechts vier pagina's.

Hiernaast licht ik kort de verschillende BOB's en BGA's toe, maar voorafgaand aan de wijnroutes vind je meer uitleg over de BOB die betrekking heeft op de uitgelichte wijnhuizen. Niet alle BOB's zullen dus uitgebreid aan bod komen, je kunt tenslotte alleen daar al een heel boek over schrijven.

An aerial photograph of a lush green landscape at sunset. The sun is low on the horizon, casting a warm golden glow over the scene. In the foreground, there are rows of grapevines in a vineyard. A modern, low-profile building is visible among the trees. The background shows rolling hills and more vineyards under a hazy sky.

L. **WIJNRROUTE IN HET NOORDEN**

In het noorden van Nederland, van Groningen tot Friesland en zelfs op de Waddeneilanden, tref je zowaar enkele wijngaarden. Misschien wel dé plek waar je dit het minst zou verwachten. Maar niets is minder waar, ik selecteerde de leukste en meest bijzondere plekjes van deze regio die zeker een bezoekje waard zijn. Voor iedereen die zin heeft om het stadse leven voor even achter zich te laten of toe is aan een inspirerende omgeving: hup naar het noorden of de Waddeneilanden voor je portie rust, natuur én – niet onbelangrijk – goede wijn.

WIJNRUTE NOORD-NEDERLAND:

WIJNGAARD DE FRYSLING – WIJNGAARD DE KROON VAN TEXEL

WIJNGAARD DE FRYSLING: HOLISTISCHE WIJNGAARD OP FRIESE BODEM

Een van de meest noordelijke wijngaarden van Nederland vind je in het Friese Twijzel. Hier op de 53ste breedtegraad, dicht bij de Waddenzee en in de beschutting van het prachtige Friese Woudenlandschap vonden Douwe en Jantiene Broersma dé plek om hun dromen waar te maken. De wens om zelfvoorzienend te wonen en meer buiten te zijn hebben geleid tot een weelderige wijngaard en is inmiddels uitgegroeid tot een heus familiebedrijf.

PERCEEL:

1,5 HECTARE

RASSEN:

NIEUWE RASSEN

HERKOMSTBENAMING:

BGA FRIESLAND

ADRES:

EGYPTE 7

9286 EX TWIJZEL,
NEDERLAND

T: +31 6 46 65 88 84

INFO@FRYSLING.NL
WWW.FRYSLING.NL

DE WEG NAAR EEN WIJNBOUWBEDRIJF

Nadat het transportbedrijf van Douwe en Jantiene Broersma ophield te bestaan, stonden ze op een keerpunt in hun leven. Hun zoektocht naar een andere woning bracht hen uiteindelijk naar een vervallen woudhuisje zonder gas, maar mét een perceel van 3,5 hectare. De dromen over zelfvoorzienend wonen konden hier gerealiseerd worden. Wat er verder met het perceel zou gebeuren was toen nog onbekend. Een duurzame woning met zonnepanelen en aardwarmte werd gebouwd. De grote glaswanden zorgen voor een ruimtelijke buitenbeleving en bieden uitzicht op het landschap, later volgepland met druivenstokken.

Toen ze in de krant een stuk lasen over wijnboerderij De Heidepleats, bracht dat hen op het idee een wijngaard

IN GESPREK MET

Jan-Jaap Altenburg

We trappen af met Jan-Jaap Altenburg, sommelier van Restaurant Maeve in Utrecht én sinds jaren fan van Nederlandse wijnen. Hij heeft zelfs meerdere keren een eigen Nederlandse wijn mogen maken en wordt vaker genoemd als ambassadeur van Nederlandse wijn. Ik ben benieuwd hoe deze voorliefde voor Nederwijn is ontstaan, dus stelde ik hem een aantal vragen.

Kun je iets vertellen over je eerste ervaring met Nederlandse wijn?

De eerste keer dat ik in aanraking kwam met Nederlandse wijn was in Friesland: mijn geboorteprovincie. We hadden een familie-uitje en je kon er wijn proeven van eigen wijngaard en zelfs koeknuffelen. Welke wijn dat destijds precies was, is me niet bijgebleven, maar het heeft me wel geprikkeld. Gelukkig was mijn volgende ervaring er één om nooit te vergeten. Ik werkte als sommelier in Eindhoven en kreeg via een collega de mousserende Bruut van Domein Holset te proeven. Haar nichtje liep stage bij Domein Holset, dus het was allemaal heel toevallig. Ik was direct verkocht, wat een waanzinnige

© CORINA VAN MANEN

Die ene wijn heeft me toen écht de ogen geopend.

wijn. Sindsdien heeft Nederlandse wijn eigenlijk altijd een rol gespeeld in mijn werk, op mijn wijnkaart en in de wijnarrangementen die ik samenstel. Het heeft me toen écht de ogen geopend.

Wat vind je er nu van als je het vergelijkt met de kwaliteit van toen?

Inmiddels volg ik Nederlandse wijn al zo'n jaar of acht, waardoor ik een mooi referentiekader heb kunnen vormen. Eigenlijk al vanaf mijn start bij Restaurant Bentinck in Amerongen, waar ik hiervoor sommelier was, heb ik een bijzonder goede band opgebouwd met het Betuws Wijdomein. Hier heb ik de vooruitgang de afgelopen vijf jaar heel goed kunnen proeven. Wijnmaker Diederik Beker houdt ervan elk jaar te experimenteren en heeft ook echt zijn eigen stijl ontwikkeld. Neem bijvoorbeeld de wijn die hij heeft gemaakt van de druif regent, ik was persoonlijk niet zo'n fan van dit druivenras maar door

hem ben ik het echt anders gaan zien. Diederik maakt een stijl die niet alleen 'commercieel' is (wat een compliment is), maar ook écht heel goed.

Ook de johanniterwijn die hij maakt is honderd procent loepzuiver, fris en in tegenstelling tot het appelige wat deze druif vaak kan hebben, is dit echt een andere stijl. Het mooie is dat ik hem de afgelopen vijf jaar ook echt heb zien groeien in zijn wijnmaakstijl. Volgens mij is het echt een kwestie van vallen en opstaan, net als met zoveel dingen in het leven. Je moet er een bepaalde handigheid in krijgen, wat dus ook betekent dat je weet wat de druif doet in de wijngaard en wat de potentie is. Naar mijn idee heeft Nederlandse wijn echt een sprong gemaakt, omdat we meer kennis van zaken hebben dan acht jaar geleden. Die kennis, kunde en een vleugje klimaatopwarming hebben ertoe geleid dat Nederlandse wijn *here to stay* is!

7.

WIJNRUTE IN BELGISCH-LIMBURG, REGIO HASPENGOUW

Net over de Nederlandse grens, een klein halfuurtje van Maastricht vind je een aantal prachtige wijnhuizen in de regio Haspengouw. Haspengouw wordt ook wel dé fruitstreek van België genoemd en is bekend van de bloesemroutes. Sinds 2000 zijn de wijnen uit deze afgebakende regio, die voldoen aan de voorwaarden, erkend als BOB Haspengouwse wijn. Toch zijn er ook een hoop wijnhuizen die vallen onder de BGA Vlaamse Landwijn of zichzelf 'gewoon' klasseren als 'Belgische wijn'.

WIJNRUTE BELGISCH-LIMBURG:

WIJNKASTEEL GENOELS-ELDEREN – SCHORPION MÉTHODE
TRADITIONNELLE – DOMEIN HOENSHOF, WIJNDOMEIN
HELSHOVEN EN JEROM WINERY

WIJNKASTEEL GENOELS-ELDEREN: FAMILIEBEDRIJF IN SCHITTEREND KASTEEL MET DITO WIJNEN

PERCEEL:

30 HECTARE

RASSEN:

KLASSIEKE RASSEN

HERKOMSTBENAMING:

BOB HASPENGOUWSE
WIJN

We rijden over een lange oprit omgeven door eeuwenoude bomen en treffen halverwege zowaar een vijver met een zwarte zwaan. Wanneer we een imponerend wit kasteel met prachtige rozentuin zien, is duidelijk dat we gearriveerd zijn bij het wijnkasteel. Met 22 hectare wijngaarden in productie en 8 hectare in ontwikkeling mag Wijkasteel Genoels-Elderen zich het grootste wijnhuis van het land noemen.

HOE HET IDEE VAN EEN WIJNGAARD ONTSTOND

Terwijl we buiten een rondleiding krijgen onder het genot van een glaasje bubbels vertelt eigenaresse Joyce Kekko-van Rennes hoe het idee van een wijngaard is ontstaan. De vader van Joyce was de oprichter van horecagroothandel Van Rennes, die hij heeft verkocht aan Hanos (een Nederlandse groothandel). Toen het kasteel in Riemst in 1990 te koop stond kochten Jaap en Jeanne van Rennes (de ouders van Joyce) het. Ondanks dat er veel restauratiewerk in zou gaan zitten, waren ze er verliefd op geworden en dan is er geen weg meer terug.

ADRES:

KASTEELSTRAAT 9
3770 RIEMST, BELGIË

T: +32 12 39 13 49

INFO@WIJNKASTEEL.COM
WWW.WIJNKASTEEL.COM

In eerste instantie wilde de vader van Joyce er een golfbaan aanleggen. Het verhaal dat er in de Romeinse tijd al wijn werd verbouwd en de vondst van duizenden lege wijnflessen in de kelder deden hem besluiten ook een hobbywijngaard op het perceel aan te planten. Omdat ze geen 'zuurtjeswater' wilden maken, gingen ze naar een grote beurs voor wijnbouw in Frankrijk. Hier kwamen ze in contact met de grootste kweker van Bourgogne- en Champagnewijnstokken, die overigens de kleinste en meest bescheiden stand had. Lang verhaal kort; de kweker werd enorm enthousiast van hun verhaal: dit koelere gebied was een interessante uitdaging voor hem. Uitgebreid bodemonderzoek wees uit dat de bodem uitermate geschikt was voor wijnbouw. Zo raakte het initiële golfplan van de baan en werd Wijnkasteel Genoels-Elderen een feit.

In 1991 werden de eerste wijngaarden aangelegd met chardonnay en pinot noir. Joyce stond destijds op het punt een studiekeuze te maken en besloot wijnbouw in Frankrijk te gaan studeren. Haar stages heeft ze in de wijnstreek Bourgogne gelopen en dat is terug te proeven in de wijnen. Binnen het wijnbedrijf kreeg ieder gezinslid een eigen rol. Inmiddels runnen Joyce en haar man Stefan het wijnkasteel met hulp van zes fulltime medewerkers, maar ook de kinderen met een studieachtergrond in economie en oenologie stappen in het bedrijf. Een écht familiebedrijf dus.

GEVOLGEN KLIMAAT- VERANDERING

Op de vraag hoe Joyce naar de klimaatverandering kijkt, antwoordt ze dat het nu wel mag stoppen. Voor mousserend wordt het anders te warm, ze oogsten nu in augustus al. Dat het soms in maart warmer is dan in mei, wanneer het soms 's nachts nog kan vriezen, kan ook problemen opleveren. Bij vorst worden er vuurpotten ingezet, inmiddels kennen ze alle gevoelige plekjes wel. Gelukkig is de droogte geen probleem voor de wijnstokken, dit hebben ze te danken aan de goede bodem waar de wortels genoeg water uit kunnen halen.

VISIE OP WIJNBOUW

Om topkwaliteit in het glas te krijgen, moet je hoge eisen stellen. Bij Genoels-Elderen wordt biodynamisch gewerkt, waar rekening houden met de maanstanden een van de principes is. Joyce haalt het voorbeeld van eb en vloed aan, zo werkt het dus ook met de sapstromen van de plant. Hier kun je je voordeel mee doen. Verder leveren alle wijnstokken een laag rendement, wat sterke stokken met een goede weerstand en dus ook gezonde druiven oplevert. De opbrengst voor stille wijnen is 25 tot maximaal 40 hectoliter per hectare en voor mousserend is dit tot 50 hectoliter per hectare. Op het juiste moment plukken, wanneer de druif droog is, blijkt ontzettend belangrijk. Voor mousserend is dat bijvoorbeeld drie à vier weken eerder. Een logische tweede stap

Dat je voor mooie en bijzondere wijngaarden en wijnmakers niet ver hoeft te reizen laat Barbara Haverkamp in dit boek zien. Ze deelt de beste wijnroutes in Nederland en België en neemt je mee langs betoverende plekken in de Lage Landen. Zo kom je bij een wijngaard waar klassieke muziek wordt afgespeeld tussen de ranken en waan je jezelf even in een droom wanneer je plaatsneemt aan een met linnen gedekte tafel tussen het groen. Ontdek ook de verrassende *urban wineries*.

Met achtergrondinformatie over Nederlandse en Belgische wijn, prachtige foto's, tips en interviews met bekende wijnambassadeurs is dit het perfecte (reis)boek voor de wijnliefhebber.

BARBARA HAVERKAMP is een wijnliefhebber pur sang met de nodige wijndiploma's op zak. Ze heeft van haar hobby haar werk gemaakt door haar passie voor wijn te combineren met haar jarenlange marketingervaring. Ze deelt haar tips, hotspots en expertise op DeWijnwijven.nl en Grapefinds.nl.

9 789021 583488

www.kosmosuitgevers.nl

**KOS
MOS**

NUR 500

Kosmos Uitgevers
Utrecht/Antwerpen